

Oktober 2015

De aflevering van september eindigde met de wens dat we met het naderende herfstseizoen weer eindelijk eens toe zouden komen aan flink wat meters zagen. Blijkbaar hadden de weergoden er geen zin in, want ze hebben een paar weken liggen luieren onder een dikke deken van hoge luchtdruk. Samengeperste lucht is zwaarder dan luchtsoorten met een lagere druk zodat een gebied met hoge druk nogal moeilijk van plaats verandert: stabiel (mooi) weer. De luchtberg is aan de voet - op grondniveau - zeer breed en er is weinig beweging in de lucht. Windmolenaars hebben er dus niet veel aan. De uit het hogedrukgebied wegstromende lucht gaat door de draaiing van de aarde om het hoog draaien; met de wijzers van de klok mee. Pas als de berg zware lucht na verloop van tijd langzaam is ingezakt - waardoor de druk daalt - komt er ruimte voor lichtere, warmere luchtsoorten (depressies). Bij de veel kleinere depressies veroorzaken de drukverschillen grotere windsnelheden en daar moeten we het met De Jager van hebben. Pas na de sluitingsdatum voor deze aflevering krijgen we eindelijk te maken met meer wind.

Vervolg van het verhaal van de dikke Jouster eik. Nadat de zaagsnede van de tweede halvering was verwijderd, zaten de zagen niet meer klem, kon de zaag weer op en neer en dus kon de molen weer draaien. Nu was de windkracht weer beschikbaar om de grote slede terug te halen waarbij de zaag de hele weg opnieuw aflegde, maar nu in omgekeerde richting en met de grotere halen (8cm) van het sleepwerk (zie de vorige aflevering). Toen de twee kwarten los naast elkaar lagen was goed te zien dat de stam niet gewaterd is: het hele zaagvlak is verkleurd door het looizuur van het eikenhout. Bij het terughalen is het zaagvlak in de neerwaartse slag door de tanden schoongekrabd. De horizontale donkere band komt overeen met de donkere cirkel in de stam door afwijkende groei-omstandigheden.

Het derde zaagraam en alles daaromheen komt niet zo vaak ter sprake hier. Toch is daar eigenlijk wel aanleiding toe omdat hier duidelijker dan in andere gedeelten van de molen te zien is dat er bij de bouw in 1719 gebruik gemaakt is van tweedehands materiaal. Zo is het transportmechaniek afwijkend van dat van het grote raam en het middenraam. De aandrijving vindt hier plaats door een rondsel met staven, wat het onmogelijk maakt het rondsel uit de tandheugel te schuiven als de slede moet worden teruggehaald.

De tandheugel is veel sterker versleten dan bij de andere twee sleden en bovendien is hij een stukje te kort ten opzichte van de lengte van de slede. Dit is lastig als de stam of een stapel planken die moet worden gekantrecht, (te) dicht naar het einde van de slede is gelegd.

Het te zagen hout moet nadat de zagen er uit zijn nog een stuk met de slede kunnen worden doorgeschoven voorbij het zaagraam. Dat voorkomt dat een rechtopstaande plank als hij

omvalt terwijl het raam nog beweegt, tegen de binnenkant van de raamstijl komt en aldus meegesleept wordt. De schade die dan kan ontstaan, laat zich raden.

Op de linkerfoto lijkt er nog aardig wat ruimte voor het zaagraam, maar als de stam erdoor is, moet de slede nog een vijftien centimeter verder voordat de planken vrij zijn van de achterkant van de raamstijl (linksachter) - en niet te vergeten - de raamgeleiders op de achterkanten van de stijlen.

PS Meestal ontstaan deze logboekverhalen net voor het einde van de middag van de kopijsluiting (eerste maandag van de maand). De vorige keer moest dat vanwege een vakantie echter gebeuren op de zaterdagavond daarvoor. In combinatie met het inpakken van de koffers werd het nachtwerk en ondanks meerdere keren herlezen is er in de laatste alinea een verkreukelde zin blijven staan. De redactie heeft de fout ontdekt en heeft me in een e-bericht gevraagd wat de bedoeling was, maar toen was ik al in Zuid-Frankrijk gearriveerd. Bij mijn terugkomst was de De Driuwpölle natuurlijk al gedrukt. Met de kennis van nu is het niet heel erg duister wat er staat, maar het volgende was de bedoeling (intussen aangepast in het archief):

[... ...]Anderzijds vroegen veel bezoekers zich af tijdens het oplossen van de hier besproken problemen waarom de molen niet draaide. *Het geeft dan bij geïnteresseerden de mogelijkheid de diepte van het houtzaagwezen in te gaan.*[... ...]